

Η ΚΑΡΔΙΑ

«Το κέντρο ελέγχου για την κυριαρχία του νοητικού και του συγκινησιακού πεδίου είναι το πεδίο της καρδιάς. Η καρδιά πρέπει να είναι ανοιχτή σε οποιαδήποτε ρεύματα, που προέρχονται από τις σκέψεις ή τα συναισθήματα, γιατί μόνον έτσι τα ρεύματα αυτά συγχωνεύονται, οι εντάσεις εξισορροπούνται και η ενέργεια κατανέμεται ορθά σε όλο το φορέα, όπως γίνεται και με το αίμα της φυσικής καρδιάς.

Ο μαθητής πρέπει να γνωρίζει ότι οι επιφυλάξεις και οι κατακρατήσεις των άλλων, είτε στο πεδίο των συναισθημάτων είτε στο πεδίο των σκέψεων, είναι στην ουσία επιφυλάξεις και κατακρατήσεις του ίδιου του του εαυτού, δηλαδή περιορισμοί μέσα στην ίδια την οντότητα. Στην πραγματι-

κότητα, αυτοί οι περιορισμοί εξυπηρετούν το θείο σχέδιο σε όλα τα πεδία της εξέλιξης.

Οι μαθητές εκπαιδεύονται να γίνονται συνειδητά το κέντρο έλξης, συγκώνευσης και εξισορρόπησης των ζευγών των αντιθέτων στο πεδίο της καρδιάς. Και όποτε επιτυγχάνουν την ένωση αυτή, ακόμα και αν έχουν φτάσει σε μεγάλα επίπεδα εξέλιξης ή κι αν έχουν φωτιστεί, την ίδια αυτή θέση θα πρέπει να διατηρούν, ότι δηλαδή ο εαυτός τους είναι όλοι οι περιορισμοί και όλες οι ελευθερίες, μόνο που δε διέπονται από αυτά. Την ίδια θέση έχουν επίσης και μεγάλα οντολογικά πεδία συνείδησης.

Ο τρόπος λειτουργίας της καρδιάς σχετικά με τη ροή του αίματος στο φυσικό σώμα, είναι ξεκάθαρο παράδειγμα για το μαθητή. Του υποδεικνύει τον αντίστοιχο δικό του τρόπο λειτουργίας στο εσωτερικό πεδίο, αναφορικά με τη δεκτικότητα του απέναντι σε όλα τα ρεύματα. Ο μαθητής μαθαίνει να είναι το κάθε συναίσθημα, η κάθε σκέψη και η κάθε κατάσταση, η πλήρης δηλαδή και ολοκληρωτική ανάπτυξη των όψεων αυτών, χωρίς όμως και να διέπεται από αυτές, αλλά να τις ανακυκλίζει σε όλο του τον εαυτό, την οντότητα, που είναι τα πάντα».

Η ανάλυση αυτή του Δασκάλου για το έργο της καρδιάς, που στο εσωτερικό πεδίο είναι η έκφραση της αγάπης, έφερε μια νέα ροή στις σκέψεις των μαθητών και στις θεωρήσεις τους για την πραγμάτωση του έργου αυτού. Διέλυσε τις γνωστές ιδέες και αντιλήψεις που οι άνθρωποι συνηθίζουν να έχουν για την έννοια της αγάπης, ταυτίζοντάς την με τις

συγκινήσεις, τα συναισθήματα, τα χτυποκάρδια και γενικά με κάθε ρεύμα συγκλονιστικό. Ακόμα και η μυστικιστική ροή, που συχνά πολλοί μαθητές αναζητούν να βιώσουν, θεωρώντας το έκφραση αγάπης, έγινε με το μάθημα αυτό, ένα πολύ συγκεκριμένο καθήκον. Η αγάπη, είδαμε όλοι, δεν είναι κάποιο δυνατό ρεύμα που σε διαπερνά, ή, για να το εκφράσω καλύτερα, δεν είναι μόνο ένα ρεύμα, είναι κυρίως μια νοητική στάση προς όλους και όλα. Μια στάση δεκτικότητας, αφομοίωσης, μετουσίωσης των αρνητικών στοιχείων σε θετικά και στη συνέχεια διάχυσης των μεταστοιχειωμένων πεδίων προς τους άλλους.

Η παρομοίωση του έργου της αγάπης με το έργο της φυσικής καρδιάς, με οδήγησε στη μελέτη της καρδιάς του ανθρώπου. Αναζήτησα γνώσεις ιατρικές για να δω τη λειτουργία του φυσικού οργάνου και να τη συγκρίνω κατόπιν με την αντίστοιχη λειτουργία του ενεργειακού κέντρου της καρδιάς. Από τη μελέτη αυτή κράτησα τα δύο βασικά γνωρίσματα της φυσικής καρδιάς. Βέβαια, οι αντιστοιχίες αναφέρονται και σε πολλές άλλες λεπτομέρειες, αλλά σ' αυτές δε θα υπεισέλθω, γιατί τα δύο κύρια στοιχεία είναι αρκετά.

Είδα πως η καρδιά διοχετεύει το αίμα μέσα από τις αρτηρίες σε όλα ανεξαιρέτως τα σημεία του σώματος και πως κατόπιν λαμβάνει πίσω στους κόλπους της το αίμα απ' όλο το σώμα μέσω των φλεβών. Έτσι γίνεται μια συνεχής και ολοκληρωτική ανακύκλωση του αίματος από την καρδιά που βρίσκεται στο κέντρο, προς την περιφέρεια και ξανά

προς το κέντρο. Το δεύτερο βασικό γνώρισμα της εργασίας της καρδιάς είναι ότι ενώ δίνει αίμα πλούσιο σε οξυγόνο και άλλα απαραίτητα για τον οργανισμό συστατικά, σ' αυτήν επιστρέφει αίμα ακάθαρτο, για να καθαριστεί.

Παραλληλίζοντας τα δύο αυτά βασικά γνωρίσματα της λειτουργίας της φυσικής καρδιάς με τα γνωρίσματα που έχει, ή πρέπει να έχει η έκφραση της αγάπης, είδα πως αυτή εκδηλώνεται με διάχυση προς όλους και όλα ανεξαιρέτως, δίνοντάς τους ό,τι χρειάζονται για τη συντήρηση και την ανάπτυξή τους. Η αγάπη προσφέρει ζωή, γνώση, δύναμη, δηλαδή μεταφέρει την καθαρή πνευματικότητα. Επίσης είδα πως η δεκτικότητα είναι απόλυτη, λαμβάνει χωρίς αντίδραση κάθε αρνητικό στοιχείο που προβάλλεται απ' όλες τις όψεις και δέχεται να εργαστεί για να το μετουσιώσει, όπως και η καρδιά δέχεται να φέρει την κάθαρση στο ακάθαρτο αίμα.

Ο παραλληλισμός, κατάλαβα τότε, είναι απόλυτος και ολοκληρωτικός και η αγάπη είναι πράγματι ένα καθήκον. Υπάρχει ωστόσο μια διαφορά ανάμεσα στα δύο πεδία ως προς το εύρος του έργου· η φυσική καρδιά εργάζεται για έναν ανθρώπινο οργανισμό, ενώ η αγάπη επεκτείνεται σε όλους τους ανθρώπους, ακόμα και σε όλα τα όντα, τις ιδέες, τις καταστάσεις, στο καθετί. Στο σημείο αυτό γεννήθηκε πάλι το ερώτημα πώς μπορεί να έρθει μια τέτοια συνειδησιακή διεύρυνση σ' ένα ανθρώπινο ον, που να το βγάλει από τα ατομικά του όρια και να αναγνωρίσει σαν μέρη του εαυτού του τα πάντα.

Συνέχισα τη μελέτη του παραλληλισμού, για να βρω την απάντηση. Αναζητώντας τώρα τις διαφορές και όχι πια τις ομοιότητες στον τρόπο λειτουργίας, είδα κάτι πολύ σημαντικό· η φυσική καρδιά βρίσκεται στο αριστερό μέρος του σώματος, ενώ το ενεργειακό κέντρο της αγάπης βρίσκεται ακριβώς στο μέσο του στέρνου. Αυτή η διαφορά της θέσης με προβλημάτισε και ανέτρεξα στις γνώσεις που είχα λάβει ως τότε σχετικά με την αριστερή και τη δεξιά πλευρά του ανθρώπινου σώματος.

Η εσωτερική διδασκαλία λέει ότι η δεξιά πλευρά εκφράζει το ψυχικό πεδίο και η αριστερή το πεδίο της προσωπικότητας, δηλαδή της μορφικής έκφρασης του ανθρώπου. Η φυσική καρδιά συνεπώς εργάζεται για τη συντήρηση της μορφής, του σώματος, του οργανισμού, και όχι για την ανάπτυξη της ψυχικής έκφρασης. Αντίθετα, το ενεργειακό κέντρο, που βρίσκεται στο μέσο, δεν περιορίζεται μόνο στην προσωπικότητα, αλλά απλώνεται ισόποσα και στην ψυχή. Η ψυχή στη συνέχεια είναι αυτή που διαχέεται πέρα από το ατομικό εγώ και περνά σαν ενέργεια στους άλλους.

Οι περισσότεροι άνθρωποι λειτουργούν με άξονα τις ανάγκες της προσωπικότητας κυρίως και λιγότερο απασχολούνται με την έκφραση και τη διάχυση της ψυχής. Το γεγονός αυτό επηρεάζει ακόμα και τη φυσιογνωμία τους, που, όπως λένε οι μελετητές της, είναι διαφορετική στην κάθε πλευρά του προσώπου.

Τι πρέπει να γίνει, ώστε να αναπτυχθεί το κέντρο της αγάπης και να κατανεμηθεί ισόποσα η δύναμή του, πρώ-

τα στις δύο όψεις του ατόμου, την προσωπικότητα και την ψυχή, και ύστερα και προς τους άλλους; Στο σημείο αυτό αναρωτήθηκα ποια είναι η πιο γνωστή εκδήλωση αγάπης του ανθρώπου και διαπίστωσα πως είναι το αγκάλιασμα.

Όταν δύο άνθρωποι αγκαλιαστούν, οι δύο καρδιές τους, καθώς πάλλονται μέσα στα σώματα, μεταφέρουν τους χτύπους τους από την αριστερή πλευρά του ενός στη δεξιά του άλλου. Έτσι δημιουργείται ένα είδος ισορροπίας, θα μπορούσαμε να πούμε, καθώς τα ενωμένα σώματα λαμβάνουν μια ισόποση κραδασμική δόνηση και βιώνουν ο ένας τους παλμούς της καρδιάς του άλλου που ακουμπά πάνω του. Βέβαια, τα δύο σώματα παραμένουν πάντα χωρισμένα, αλλά η δόνηση διαχέεται στο ενεργειακό τους πεδίο και τροφοδοτεί άμεσα την ψυχική τους όψη, που όπως είπαμε συμβολίζεται από τη δεξιά πλευρά του ανθρώπου. Αυτή η διοχέτευση της ενέργειας παράγει στη συνέχεια και τη δυνατότητα διάχυσης της ψυχής, η οποία θέλει να ενωθεί με τις άλλες ψυχές.

Το συμπέρασμα όλων αυτών των παρατηρήσεων και των σκέψεων θα μπορούσε να είναι ότι, κάθε φορά που κάποιος νιώθει έλξη και συμπάθεια για έναν άνθρωπο και τον αγκαλιάζει, είναι σαν να μεγαλώνει το ενεργειακό κέντρο της καρδιάς του και αντίστοιχα να διευρύνεται σαν συνείδηση και ο ίδιος, αφού ψυχικά γίνεται ένα με το άλλο άτομο. Όμως μόνο αυτή η πράξη δεν αρκεί, γιατί το αγκάλιασμα δεν εκφράζει πάντα ένωση, αλλά πολύ συχνά πηγάζει

από μια ανάγκη ιδιοποίησης. Τότε δεν είναι έκφραση αγάπης και δεκτικότητας όλων των θετικών και αρνητικών γνωρισμάτων του άλλου ούτε δοτικότητα προς αυτόν, και δε μιμείται επομένως τη λειτουργία της φυσικής καρδιάς, που διοχετεύει παντού το καθαρό αίμα και ταυτόχρονα το δέχεται μέσα της με όλα τα ακάθαρτα στοιχεία του. Αντίθετα, είναι έκφραση ανάγκης του ανθρώπου να λάβει, και μάλιστα να λάβει μόνο τα θετικά που έχει ο άλλος να του προσφέρει.

Βέβαια, όλες αυτές οι διαπιστώσεις, δεν έχουν απόλυτη ισχύ, αφού υπάρχουν πολλές διαβαθμίσεις στην εκδήλωση των συναισθημάτων, ισχύουν όμως για τις περισσότερες περιπτώσεις. Ο άνθρωπος συνήθως αγκαλιάζει για δική του ικανοποίηση, και έτσι δε διαχέει τις ενέργειες της ψυχής του, αλλά αντίθετα επιδιώκει να ιδιοποιηθεί την ψυχική δύναμη του άλλου.

Η δυσκολία διάχυσης ξεκινά από τη δυσκολία αποδοχής των όψεων εκείνων που θεωρούνται αρνητικές. Η άρνηση αυτή όμως οδηγεί σε μια κατάσταση εσωτερικού θανάτου. Είναι σαν να μη θέλει, σ' ένα άλλο επίπεδο, η φυσική καρδιά να δώσει το καθαρό αίμα και να δεχτεί το ακάθαρτο. Αν αυτό συνέβαινε, θα προκαλούσε βέβαια το θάνατο του σώματος. Γιατί λοιπόν να μη δεχτούμε ότι η έλλειψη της αγάπης είναι και αυτή μια άλλη μορφή θανάτου; Πεθαίνουμε σωματικά, όταν η καρδιά μας πάψει να λειτουργεί και νεκρωνόμαστε σαν ψυχικά όντα, όταν το κέντρο της αγάπης δε λειτουργεί ισόποσα προς όλους και προς όλα.

Ο άνθρωπος επιθυμεί να λαμβάνει μόνο τη δύναμη εκείνη που θεωρεί σωστή, ευχάριστη, καλή, ωραία. Όμως, έτσι δεν μπορεί να αναγεννήσει την απόλυτη καθαρότητα της πνευματικής του φύσης, αφού η άμορφη ουσία του πνεύματος περιέχει τόσο τα θεωρούμενα ωραία όσο και τα θεωρούμενα άσχημα.

Για μεγαλύτερη κατανόηση αυτής της διπλής αλλά ομοούσιας φύσης, επανήλθα στη μελέτη της φυσικής καρδιάς, ώστε να την παραλληλίσω και πάλι με ένα ανώτερο οντολογικό πεδίο, την πηγή της ζωής και της καθαρής αγάπης. Ο κεντρικός αγωγός του αίματος είναι η αορτή, η οποία διακλαδίζεται στις δύο μεγάλες αρτηρίες της καρδιάς.

Αν αναγάγουμε αυτό το φυσικό φαινόμενο στο ενεργειακό πεδίο, θα συναντήσουμε την ίδια λειτουργία. Η καθαρή πνευματική δύναμη καθώς κάνει έναν κύκλο μέσα στα διάφορα πεδία και υποπεδία του νου, εκφράζεται με δύο βασικές, αντίθετες όψεις, τη θετική και την αρνητική. Οι δύο αυτές βασικές όψεις εκδηλώνουν στην πορεία τους πολλές άλλες μικρότερες, που στο φυσικό σώμα αντιστοιχούν στις πολλές διακλαδώσεις των αρτηριών και των φλεβών, οι οποίες επιστρέφουν πάλι στην καρδιά και καταλήγουν στο στεφανιαίο κόλπο. Επομένως, μόνον όταν ο άνθρωπος, και συγκεκριμένα ο μαθητής, που εργάζεται για να ενωθεί με την πνευματική του φύση, δεχτεί ν' αγκαλιάσει ψυχικά όλες τις όψεις των αντιθέτων, αφομοιώνοντάς τις και ενοποιώνοντάς τις, τότε θα έχει κάνει το πρώτο και ουσιαστικό βήμα στην έκφραση της αγάπης.

Και λέει ο Δάσκαλος, για να βοηθήσει στην πραγμάτωση της εργασίας αυτής, ότι ο εαυτός όλων των ανθρώπων είναι όλοι οι περιορισμοί και όλες οι ελευθερίες, δηλαδή όλα τα θετικά και όλα τα αρνητικά στοιχεία της οντότητας. Μήπως το ίδιο δε συμβαίνει και στο φυσικό πεδίο; Το αίμα, είτε είναι καθαρό στην πορεία του από την καρδιά προς τα διάφορα σημεία του σώματος, είτε είναι ακάθατο, όταν επιστρέφει, πάντα ανήκει στο ανθρώπινο σώμα, όπου κυλά συνεχώς κάνοντας κύκλους ασταμάτητα.

Αντίστοιχα και η καθάρια πνευματική δύναμη, καθώς και οι μικρότερές της όψεις, ανήκουν όλες στην οντότητα, είναι πεδία συνείδησης του ενός οντολογικού εαυτού. Αν ο μαθητής, που θέλει την ένωση με την ουσία, κατανοήσει πως κάθε μορφή είναι όψη δική της, τότε θα έχει κάνει ένα μεγάλο βήμα για την ένωση αυτή. Όλες οι όψεις της οντότητας είναι απαραίτητες για τη συνολική της ύπαρξη, δε διαχωρίζονται σε «καλές» και σε «κακές», απλά αποτελούν μέρη του όλου και επιτελούν κάποιο συγκεκριμένο έργο του.

Την εποχή που μελετούσα το θέμα της καρδιάς, είχα ήδη δουλέψει αρκετά για την αποδοχή όσων θεωρούσα τότε αρνητικά στοιχεία. Το είχα κάνει κυρίως για τον εαυτό μου, για όσα εγώ έκανα, σκεπτόμουν ή αισθανόμουν. Η συνειδητοποίηση ότι όλα αυτά δεν είναι μόνο ατομικά αλλά είναι πεδία του ενός νου, που απλά προβάλλονται από τον κάθε άνθρωπο, ήρθε σταδιακά και μετά από συστηματική εργασία.

Είδα, στο τέλος της εργασίας αυτής, ότι κάθε ρεύμα που βιώνουμε είναι ένα ρεύμα της οντότητας, του ολικού εαυτού, στον οποίο όλοι ανήκουμε. Ο θυμός για παράδειγμα, δεν είναι «κτήμα» κάποιου ανθρώπου, επειδή τον εκφράζει συχνά, όπως δεν είναι και η ηρεμία ή οποιαδήποτε άλλη ψυχική κατάσταση.

Τα πάντα βρίσκονται στην άμορφη ουσία και εμείς οι άνθρωποι – καθώς αγνοούμε τον τρόπο να τα χειριστούμε – παρασυρόμαστε από τη δύναμή τους και εκδηλώνουμε πότε τη μία και πότε την άλλη όψη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι γινόμαστε και κτήτορές τους, αφού κτήτορας μοναδικός είναι η οντότητα, όπως έχουμε ξαναπεί, η οποία είναι επίσης και μοναδικός τους χειριστής.

Για να γίνουμε, επομένως, κι εμείς χειριστές των διαφορών όψεων πρέπει να ενωθούμε με το οντολογικό πεδίο που τις προβάλλει, τις διαχέει και τις απορροφά ξανά στην άμορφη ουσία του.

Καθώς προσπαθούσα να βρω τον τρόπο αυτής της συνειδητής κυριαρχίας, σ' έναν διαλογισμό ήρθε στο νου μου η γνωστή ιστορία για τον Ηρακλή: όταν ήταν ακόμα βρέφος, και ενώ κοιμόταν, τον πλησίασαν δύο φίδια, για να τον δηλητηριάσουν ή να τον πνίξουν. Το βρέφος Ηρακλής ξύπνησε, άρπαξε στο ένα χέρι το ένα φίδι, στο άλλο το δεύτερο και έτσι γλύτωσε από το θάνατο.

Αν ερευνήσουμε τι συμβολίζουν τα δύο φίδια, που η κίνηση του σώματός τους μοιάζει με τους κυματισμούς των

ενεργειών, βλέπουμε ότι αυτά είναι οι δύο δυνάμεις, η θετική και η αρνητική, που έρχονται να μας δονήσουν, καθώς εμείς βρισκόμαστε ακόμα σε κάποιο ασυνείδητο πεδίο ύπνου. Η παρουσία αυτών των δυνάμεων μάς ξυπνά και μας εξαναγκάζει να βγούμε από την αδράνεια, αφού πρέπει να κάνουμε αμέσως κάτι για να σωθούμε από την απειλή. Και αυτό το κάτι είναι το καθήκον προς τον εαυτό μας αλλά και προς τους άλλους, είναι η κυριαρχία μας πάνω στις δύο όψεις των ενεργειών που εισβάλλουν στην ανθρωπινή φύση.

Τα χέρια του Ηρακλή, που ακινητοποίησαν τα φίδια, βρίσκονται στο ύψος του κέντρου της καρδιάς, γι' αυτό και τα χέρια γενικά μπορούν να γίνουν τα όργανα μέσα από τα οποία εκφράζεται η αγάπη. Αυτό όμως δε μας διδάσκει ότι μόνο η διάχυση της ψυχικής ενέργειας από το κέντρο αυτό, μπορεί να εξουδετερώσει τις οποιοσδήποτε ροές έρχονται να μας «πνίξουν»; Η ακτινοβολία της αγάπης είναι αυτή που εξισορροπεί και αφομοιώνει τόσο τις θετικές όσο και τις αρνητικές εκδηλώσεις, γιατί η αγάπη είναι η αληθινή φύση των πάντων.

Αν κατατάξουμε, με τον τρόπο που εμείς χρωματίζουμε τα πράγματα, τις ενέργειες σε δύο ομάδες, θετικές και αρνητικές, θα διαπιστώσουμε αμέσως ότι στην πρώτη ομάδα τοποθετούμε όλα όσα μας δίνουν ευχαρίστηση: υγεία, ευτυχία, χαρά, οικονομική άνεση, καλές σχέσεις κτλ. και στη δεύτερη όλα όσα μας δυσαρεστούν: ασθένεια, δυστυχία, πόνο, φτώχεια, κακές σχέσεις και πολλά άλλα. Σύμ-

φωνα με το παράδειγμα του Ηρακλή, πρέπει και οι δύο αυτές μορφές ενέργειας να κυριαρχηθούν, αλλά αυτή είναι μια σκέψη, μια άποψη, που δεν μπορεί να γίνει εύκολα αποδεκτή. Γιατί να θεωρούμε πως η ευτυχία, για παράδειγμα, πρέπει να ελέγχεται; Όλοι θέλουμε να είμαστε συνεχώς ευτυχισμένοι.

Καθώς σκεπτόμουν την ανεξήγητη για μένα, την εποχή εκείνη, αναγκαιότητά του να κυριαρχεί ο άνθρωπος πάνω στο θετικό στοιχείο, ξεπήδησαν στο νου μου δύο απρόσμενες λέξεις: «παγωτό φράουλα». Κατάλαβα αμέσως τη σημασία αυτών των λέξεων και χαμογέλασα με την απίθανη λειτουργία της εσωτερικής συνείδησης, που δίνει λύσεις στα προβλήματα αξιοποιώντας οτιδήποτε, ακόμα και μια τόσο απλή πρόταση, φαινομενικά άσχετη με το σύνθετο θέμα της μελέτης μου. Παρόμοιες εμπειρίες είχα και στο παρελθόν, όταν αναζητούσα κάτι και η απάντηση ερχόταν μ' έναν απλό και απροσδόκητο τρόπο.

Το παγωτό φράουλα έφερε στο νου μου το σχετικό συνειρμό, και αυτός με οδήγησε στην επιθυμητή απάντηση. Θυμήθηκα ότι πριν από αρκετά χρόνια κυκλοφορούσε ένα ανέκδοτο, που είχε ακουστεί σε μια επιθεώρηση. Κάποιος ηθοποιός έλεγε ότι δεν άντεχε πια να τρώει συνεχώς παγωτό φράουλα. Συγκεκριμένα τα λόγια του ήταν τα εξής: «Παγωτό φράουλα το πρωί, παγωτό φράουλα το μεσημέρι, παγωτό φράουλα το απόγευμα, παγωτό φράουλα το βράδυ...» και ύστερα ακολουθούσε μια κωμική αντίδραση προς τη γευστική μονοτονία, παρόλο που αυτή ήταν τόσο ευχάριστη. Ο

ηθοποιός ξεκινούσε από την απόλαυση και έφτανε ως την αηδία, καθώς του προσέφεραν σε κάθε γεύμα το ίδιο πάντα επιδόρπιο.

Εμβαθύνοντας σ' αυτό το παράδειγμα, βλέπουμε ότι η έλλειψη ελέγχου του ωραίου φέρνει το αντίθετο αποτέλεσμα· το ωραίο γίνεται άσχημο, ή απλά παύει να μας προκαλεί ευχαρίστηση, όπως πρώτα, σαν να έχει χάσει την αξία του. Φυσικά, θα γεννηθεί η απορία γιατί να συσχετισθεί η γεύση ενός παγωτού με την ευτυχία, τη χαρά ή την ευμάρεια. Πιθανόν ορισμένοι να ισχυριστούν ότι είναι τελείως άσχετες οι δύο αυτές καταστάσεις και ότι δεν πρέπει να υποβιβάζεται η καλή ψυχική διάθεση στο επίπεδο της σωματικής τέρψης και να συγκρίνεται με αυτήν. Η θεώρηση αυτή είναι σωστή, αν την περιορίσουμε σε κάποια συγκεκριμένα θέματα.

Αντίθετα, αν τη διευρύνουμε, θα δούμε ότι στην ουσία υπάρχουν δύο βασικές μορφές δονήσεων, η θεωρούμενη ευχάριστη και η θεωρούμενη δυσάρεστη, που αφορούν όμοια όλα τα πεδία της ύπαρξής μας, σωματικό, ψυχικό, πνευματικό. Είναι λοιπόν πρωταρχικής σημασίας ο χειρισμός των ρευμάτων να μην περιορίζεται σ' ένα μόνο τομέα, αλλά να καλύπτει όλη τη σύνθετη ανθρώπινη ύπαρξη.

Απόλαυση ή δυσανασκέτηση, πόνος ή υγεία, έρχονται να μας δονήσουν σε όλο το εύρος του εαυτού μας. Επομένως, στο αντίστοιχο εύρος καλούμαστε κι εμείς να ασκούμε έλεγχο πάνω τους. Αν δεν το κάνουμε, αν υποκύψουμε στο ένα από τα δύο ρεύματα δύναμης, θα χάσουμε πρώτα

την αίσθηση της ύπαρξης του ρεύματος που μας παρασύρει και έπειτα θα νιώσουμε εγκλωβισμένοι σ' αυτό.

Όπως πολλές φορές συμβαίνει, καθημερινές κουβέντες έρχονται να δώσουν την επικύρωσή τους στην παραπάνω θεώρηση. Συχνά ακούγεται, για παράδειγμα, ότι κάποιος πλούσιος έχει τόσα πολλά χρήματα, που δεν ξέρει τι να τα κάνει, ή πάλι λέγεται για κάποιον ότι είναι τόσο υγιής, που κινδυνεύει να σκάσει από την υγεία και τη δύναμή του. Αυτά τα λόγια, δεν υποκρύπτουν την αλήθεια ότι τίποτα δε μας πληροί ουσιαστικά, όταν δεν υπάρχει και το αντίθετό του για να διατηρείται η ισορροπία;

Η σύλληψη της ιδέας ότι η μονοτονία, όσο ευχάριστη κι αν είναι, οδηγεί στον κορεσμό, με έκανε να δεχτώ την κρυμμένη σοφία που εκφράζεται με την ύπαρξη των θεωρούμενων αρνητικών πεδίων. Σαν να μου αποκαλύφθηκε η βαθύτερη έννοια του στίχου του Κ. Π. Καβάφη: «Και τώρα τί θα γένουμε χωρίς βαρβάρους;».

Βάρβαρα θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα αρνητικά ρεύματα, που, καθώς έρχονται να μας κατακλύσουν απειλητικά, πρέπει να συγχωνευθούν με τα αντίθετά τους θετικά, για να συντελεστεί η αφομοίωση όλων στο κέντρο της αγάπης. Τα δυσάρεστα είναι αυτά, που, μαζί με τα ευχάριστα, μας υποκινούν σε δράση, μας κεντρίζουν και μας βγάζουν από το βύθισμα σε μια όψη, όποια και αν είναι αυτή, ωραία ή άσχημη, ηδονιστική ή οδυνηρή. Γι' αυτό το λόγο, μόνο με την έλξη και τη συγχώνευση των αντιθέτων έρχεται τελικά και ο έλεγχος πάνω σ'αυτά, ο οποίος φέρνει την εσω-

τερική πληρότητα. Όταν ο έλεγχος αυτός ολοκληρωθεί, τότε ο άνθρωπος μπορεί να διαχέει ολόγυρά του την ολοκληρωμένη πνευματική του υπόσταση με απόλυτη γνώση και συνείδηση.

Σχετικά με την αποδοχή και αφομοίωση των αντιθέτων, ο Δάσκαλος έδωσε την εξής διδασκαλία:

«Το φως είναι μέρος του σκότους. Το καλό είναι μέρος του κακού. Η άγνοια είναι μέρος της γνώσης και εμπεριέχεται σε αυτήν. Η οντότητα, που είναι τα πάντα, εμπεριέχει το θετικό και το αρνητικό· κυριολεκτικά αποτελείται από αυτά τα δύο, που στην ουσία είναι δύο πόλοι – αν θεωρήσουμε την οντότητα σαν μια σφαίρα – όπως ακριβώς και οι δύο πόλοι της γης.

Επειδή δεν υπάρχει καλό χωρίς κακό, πρέπει ο μαθητής το κακό, και ό,τι σχετίζεται μ' αυτό, να το βλέπει σαν τον απαραίτητο πόλο της οντολογικής έκφρασης και να το βιώνει, χωρίς να ταυτίζεται. Αν έχει απόλυτη αποδοχή, τότε έρχεται η αλληλεξουδετέρωση των αντιθέτων και παράγεται η αρμονία, οπότε παραμένει όμοιος στην επιτυχία και στην αποτυχία, στην ασθένεια και στην υγεία, στη ζωή και στο θάνατο. Η δύναμή του είναι αποτέλεσμα της ένωσής του με τη θέληση της οντότητας, που την αναγνωρίζει παντού, όπως κι αν αυτή εκδηλώνεται».

Για την ένωση με τη θέληση της οντότητας υπάρχει στην Αγία Γραφή το ύψιστο παράδειγμα του Αβραάμ, από τον οποίο ο Θεός ζητούσε να δεχτεί το θάνατο του γιου του,

κάτι που φαίνεται εντελώς αρνητικό, ακατανόητο ή και παράλογο ακόμα. Στην ουσία όμως, αυτό που του ζητιόταν ήταν η ολοκληρωτική ένωση με την φαινομενικά αρνητική αυτή θέληση της οντότητας. Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι τη στιγμή που ο Αβραάμ έπαψε ν' αντιστέκεται στο οδυνηρό της ρεύμα ήρθε και η λύτρωσή του από αυτό. Όταν δηλαδή δέχτηκε να χάσει το παιδί του, αυτό του δόθηκε αμέσως πίσω, γιατί ο βαθύτερος στόχος της καθάριας ουσίας, που είναι η πηγή των πάντων, δεν είναι ο πόνος και η υποταγή, αλλά η ελευθερία και η ευδαιμονία. Είναι η ολοκληρωτική απελευθέρωση απ' όλες τις όψεις, κατάσταση η οποία παράγεται σαν συνειδησιακό πεδίο με τη συγκώνευση των αντιθέτων στην καρδιά.

Με αφορμή ένα πολύ πιο απλό, και βέβαια πολύ λιγότερο οδυνηρό γεγονός είχα και εγώ κάποτε μια παρόμοια εμπειρία. Αυτή άλλωστε δεν είναι η μοναδική, όλοι οι μαθητές έχουμε να δώσουμε παραδείγματα που ζήσαμε στη διάρκεια της μαθητείας μας και που δείχνουν πως, όποτε παύαμε ν' αντιστεκόμαστε σε κάτι, έπαυε κι αυτό αυτόματα να υπάρχει. Γιατί το θετικό ρεύμα της αποδοχής ενωνόταν με το θεωρούμενο αρνητικό πεδίο, που ως εκείνη τη στιγμή δε θέλαμε να δεχτούμε, και η ένωση των δύο αντιθέτων οδηγούσε στην αρμονία.

Το συγκεκριμένο γεγονός στο οποίο αναφέρομαι είναι το εξής: Προ ετών μια φίλη μου ζήτησε να τριτεγγυηθώ για να πάρει κάποιο δάνειο που είχε μεγάλη ανάγκη. Δέχτηκα τότε να το κάνω και ο δανεισμός έγινε. Στη συνέχεια

όμως τα πράγματα δυσκόλεψαν, τα οικονομικά προβλήματα της φίλης μου δε λύθηκαν όσο σύντομα είχε υπολογίσει και έτσι άρχισαν οι ενοχλήσεις προς εμένα, αφού είχα εγγυηθεί για την επιστροφή των χρημάτων. Βέβαια, σταδιακά το ποσό μειωνόταν αλλά δε μηδενιζόταν. Ένα υπόλοιπο του χρέους γινόταν η αιτία επανειλημμένων ενοχλήσεων, που μου προκαλούσαν μεγάλη δυσφορία. Ο αρχικός χρόνος εξόφλησης, που ήταν δώδεκα μήνες, είχε παραταθεί και πλησίαζε τα τρία χρόνια, στη διάρκεια των οποίων ήμουν υποχρεωμένη να δέχομαι δυσάρεστα τηλεφωνήματα από το δανειστή, τουλάχιστον μια φορά το μήνα.

Μια μέρα, και ενώ πλησίαζε η ημερομηνία του ενοχλητικού τηλεφωνήματος, που δεν ήξερα και πάλι πώς ν' αντιμετωπίσω, ξαφνικά έγινε μέσα μου μια παράξενη αλλαγή. Λέω «ξαφνικά», αλλά στην ουσία δεν ήταν έτσι, γιατί η αλλαγή γινόταν σταδιακά, καθώς μαθήτευα στην αποδοχή όλων των πραγμάτων χωρίς αντίσταση. Αυτό που συνέβη ήταν ότι βαθιά στη συνείδησή μου δέχτηκα όλες τις δυσκολίες και τις δυσχέρειες που μου προκαλούσε η εγγύηση που είχα δώσει και η αδυναμία της φίλης μου να καλύψει το χρέος της άμεσα. Δέχτηκα πως, αν έπρεπε ν' αντιμετωπίζω δυσάρεστα τηλεφωνήματα, απλά θα το έκανα για όσο καιρό ακόμα θα διαρκούσε αυτή η κατάσταση. Η νέα αυτή στάση άλλαξε τελείως τη διάθεσή μου, ηρέμησα, έπαψα να σκέπτομαι το πρόβλημα και ήμουν έτοιμη να χειριστώ τα πράγματα, όποια τροπή κι αν έπαιρναν.

Πέρασαν δύο μόνο μέρες από τη στιγμή αυτής της αλλαγής, που ήταν πολύ ουσιαστική, γιατί δεν είχε καμιά χροιά αντίδρασης ή υποτροπής στην προηγούμενή μου στάση. Τότε, τελείως απροσδόκητα, πήρα πάλι ένα τηλεφώνημα διαφορετικό όμως από τα προηγούμενα. Η φίλη μου μου ανακοίνωσε ότι ήρθε μια αλλαγή στα οικονομικά της και ότι είχε εξοφλήσει όλο το υπόλοιπο ποσό. Έμεινα εμβρόντητη, όχι γιατί δε θα μ' ενοχλούσε πια κανείς, αλλά γιατί μου αποδείχτηκε τόσο άμεσα και έμπρακτα η διδασκαλία. Κατάλαβα ότι αυτό που ζητιέται από τον άνθρωπο δεν είναι να υποφέρει, να πονά, να βασανίζεται. Είναι απλά να δεχτεί όλα τα αρνητικά ρεύματα, όπως κι αν εκδηλώνονται.

Ποιο είναι άραγε το καθήκον του ανθρώπου; Είναι η εξόφληση των χρεών του; Είναι η ανατροφή των παιδιών του; Είναι η συμμετοχή του στο κοινωνικό έργο; Ναι, είναι όλα αυτά, αλλά το πρωταρχικό του καθήκον είναι άλλο. Είναι η αποδοχή, χωρίς καμιά απολύτως αντίσταση, όλων των προαναφερθέντων, έστω και αν αυτά του φέρνουν πόνο, κούραση και δυσφορία. Είναι, επίσης, η ήρεμη και χωρίς εξάρσεις αποδοχή των θεωρούμενων θετικών και ευχάριστων ρευμάτων. Είναι, τέλος, η ολοκληρωτική δεκτικότητα όλων των δυσάρεστων ιδεών και συναισθημάτων που διαπερνούν την ανθρώπινη φύση και η διασταύρωσή τους με το δυνατό ρεύμα της αγάπης. Όταν αυτό γίνει, τότε το πρόβλημα λύνεται από μόνο του ή, κι αν ακόμα δε λυθεί με τον τρόπο που λύθηκε η δική μου οικονομική υποχρέωση, παύει να θεωρείται σαν πρόβλημα. Γίνεται ένα θέμα προς

χειρισμό, μέσα από τη θέση και τη θεώρηση ότι τα πάντα είναι πεδία της οντότητας, που κάνουν τους κύκλους της εκδήλωσής τους, ώσπου κάποτε ολοκληρώνονται και λήγουν. Και τότε, απομένει μόνο η αρμονία στο νου και την καρδιά, στη διάνοια του ανθρώπου, που ενώνεται με τη διάνοια της οντότητας, το απόλυτο αγαθό.